

Mål för bildningsnämndens fritidsverksamhet

Ungdomar i Leksands kommun har rätt till goda mötesplatser i sin närmiljö. På de mötesplatser bildningsnämnden ansvarar för skall en kvalitativt god verksamhet bedrivas under områdeschefens resp. gymnasieskolans rektors ansvar.

Med god verksamhet avses verksamhet som stimulerar till samarbete kring gemensamma angelägenheter och uppmuntrar demokratiska samarbetsformer. En god verksamhet genomsyras av medinflytande och ansvarstagande och är lika attraktiv och stimulerande för båda könen.

Verksamheten skall bedrivas i lokaler som stimulerar ungdomars nyfikenhet och ger dem möjlighet att vidga sina intressen. Lokalerna bör vara så utrustade att de är attraktiva för människor med varierande fritidsintressen.

Demokrati

Huvudansvar för verksamheten åvilar bildningsförvaltningens områdeschefer samt gymnasieskolans rektor.

Deltagare i verksamheten skall ha reell möjlighet till inflytande över och ansvar för utformningen av verksamhetens mål, liksom dess innehåll.

En kontinuerlig dialog om mål, metoder och verksamhet skall föras mellan verksamhetsdeltagare, personal, föreningsliv och andra samhällsintressenter.

Praktiskt betyder detta troligen att arbete med grupper som är ovana att hävda sina intressen och har svårt att göra sin stämma hörd måste prioriteras, ungdomar med svagt fotfäste i samhället måste få ett starkt stöd i bildningsnämndens fritidsverksamhet.

Metoder

Bildningsnämndens direkta fritidsverksamhet riktar sig i huvudsak till ungdomar i ålder c:a 13-16 år. För yngre grupper är det önskvärt att fritidsklubbar startas på initiativ av ungdomskonsulenter, fritidshemspersonal och föreningsliv i områdena.

Nämnden söker vägar att stödja föreningslivet i dess insatser.

Gymnasieungdom kan förväntas hantera sin fritid i stort på egen hand med visst stöd av vuxna. Ansvar för detta stöd åvilar gymnasieskolan.

Verksamheten arbetar efter tre huvudlinjer:

1. Öppen verksamhet, som skall ge möjlighet till möte mellan människor. Verksamheten är i praktiken öppen för alla, men skall utformas med särskild hänsyn till de grupper som inte är vana att organisera sig i formella föreningar, och som ofta söker en mötesplats utan krav på engagemang och ställningstagande. Dessa skall få stöd och uppmuntran att formulera sina livsmål.

2. **Samhällsarbete.** Någon form av uppsökande verksamhet som stöder människor i välfärdens utkant bör bedrivas. En bra mötesplats är ett forum för informella grupper, kooperativ och lokala föreningar. De av bildningsnämnden anställda ungdomskonsulenter ska utveckla samarbete med föreningsliv och andra relevanta grupperingar i kommundelen, exvis kyrka, social myndighet, polis.

3. **Folkbildning.** Verksamheten skall stimulera till kritisk samhällsdebatt och till att deltagarna aktivt medverkar till sådana förändringar som man på demokratisk väg kommit överens om. Den enskilda individens personlighetsutveckling och livskvalité skall främjas. Samverkan mellan vuxna som möter ungdomar (lärare, fritidspedagoger, förskollärare, ungdomskonsulenter) är en av förutsättningarna för en god verksamhet. Att utveckla former för sådan samverkan åligger de anställda ungdomskonsulenterna.

Utvecklingsarbete

Ungdomskonsulenterna har att följa och delta i utvecklingen och debatten inom fritidssektorn. Samverkan med gymnasiets barn- och fritidsprogram förutsätts, liksom utbyte med andra utbildare inom fritidssektorn. Ansökan om medlemskap i Fritidsforum inlämnas.

Lokaler

Av praktiska och verksamhetsmässiga, samt inte minst samhällsekonomiska skäl är det av värde om verksamhetens bas kan förläggas till skollokaler i området, så långt detta är möjligt. Detta förenklar kontakten mellan vuxna som dagligen möter samma barn uti&ån olika utgångspunkter, det gör skolan till en naturlig plats att vara på, även utan tvång, lokalkostnaderna minskar.

Utvärdering

Verksamheten skall utvärderas av deltagarna halvårsvis, initiativ till detta skall tas av den ansvarige ungdomskonsulenten.

Därutöver skall verksamheten en gång per år ingående utvärderas på initiativ av områdeschefen. Resultatet av dessa utvärderingar skall tillställas bildningsnämnden.

Utvärdering skall ske avseende uppfyllelse av målbeskrivningen ovan och i fråga om vad som sägs i form av delmål under avsnittet "metoder".

Medarbetare

Verksamheten kräver kvalificerade medarbetare med engagemang och god utbildning. Fritidsledarutbildning/socionomutbildning/grundskollärarytbildning/fritidspedagogutbildning är eftersträvänsvärt, men viktigast är medarbetarens personliga kvalitéer. Resurser bör koncentreras så att minst en heltidstjänst skapas per område. Förutom heltidstjänsten bör finnas en resurs för timanställda fritidsledare motsvarande för hela kommunen minst 0.75 tjänst att fördelas på områdena efter behov. För verksamheten för yngre grupper bör finnas en 0,25 resurs per område. Verksamheten under gymnasieskolans ansvar kräver en heltidstjänst som samordnare och därutöver resurser avseende mediatekniskt och konstnärligt kunnande.

Kommentarer till "Mål för bildningsnämndens fritidsverksamhet"

Metoder

Den främsta målgruppen för de anställda ungdomskonsulenternas verksamhet är personer mellan 13-16 år.

Detta får inte tolkas som ett utestängande av personer under eller över dessa gränser.

Personer under 13 år hänvisas normalt till områdets fritidsklubb och föreningarnas fritidsverksamhet i området, personer över 16 år till föreningslivet i områdena och den verksamhet som bedrivs under gymnasieskolans överinseende. Ett dilemma i detta sammanhang är kommunikationerna mellan kommunens ytterområden och centrum, vilket måste beaktas.

Områdeschefen ansvarar för att öppen verksamhet kvällstid bedrivs ett minimum av tre kvällar i veckan, samt ett minimum av en helgdagskväll i månaden. I detta arbete förutsätts att områdeschefen söker ett samarbete med idéella krafter i området för att uppnå en så kvalitativt god och bred verksamhet som möjligt. Exempelvis kan Hem och Skola-förening i området ansvara för ett diskotek någon helgdagskväll, en annan förening ta ansvar för en temakväll någon vardagskväll etc etc. Ansvaret för genomförandet av dessa uppgifter delegeras till anställd ungdomskonsulent.

Områdeschefen ansvarar för att ungdomskonsumenten används som en resurs i elevvårdsarbetet i området. Ungdomskonsumenten omfattas av tystnadsplikt i lika omfattning som lärare.

Områdeschefen skall understödja informella demokratiska grupperingar, kooperativ och lokala föreningar i området och underlätta deras verksamhet, lokalmässigt och på annat sätt. Det praktiska ansvaret för att detta sker delegeras till anställd ungdomskonsulent.

Områdeschefen ansvarar för att anställd ungdomskonsulent i området stöder ungdomarnas personlighetsutveckling och medvetet arbetar för att underlätta deras skolgång. Detta kan ske i form av läxhjälp, men framförallt genom att ungdomarna får stöd och uppmuntran. Ungdomskonsumenten skall inte fungera som "hjälpplärare" eller sättas in som vikarie.

Områdeschefen skall tillse att fritidsklubsverksamhet för ungdomar under 13 år kommer till stånd i området. Ansvar för detta delegeras till rektor.

Ansvar för verksamheten för ungdomar över 16 år åvilar gymnasieskolans rektor. Denna verksamhet förväntas vara till stor del styrd av ungdomar själva, men med stöd av gymnasieskolan. Ett ekonomiskt stöd utgår till verksamheten.

Lokaler

Verksamhetens bas är i de fall detta anses möjligt lämpliga skollokaler i området. syftet med detta är tvåfaldigt. Det ena skälet är de ekonomiska vinster som görs jämfört med tidigare, vilket inte närmare behöver kommenteras.

Det andra skälet är av verksamhetsmässig och pedagogisk natur. Bildningsnämnden eftersträvar en öppen skola, en resurs för de boende i området. Att göra skolan till en naturlig plats att vistas på utöver schemalagd skoltid är ett mål i sig. Att ställa lokaler till förfogande på eftermiddags- och kvällstid för föreningsliv och andra sammankomster åligger områdeschefen. Detta leder också till att den öppna verksamheten för ungdomar inte bedrivs i ett avskilt isolat, med lätt insedda fördelar. Kontakten mellan ungdomskonsulent och andra tillsammans med ungdomar verksamma blir av vardagskaraktär och kontinuerlig, vilket ökar effektiviteten och trivseln.

Medarbetare

I varje område skall finnas en heltidsanställd ungdomskonsulent som uttalat stöder nämndens mål med verksamheten. Ungdomskonsulenten är anställd på fast semester-tjänst. Förutom ungdomskonsulenterna bör i kommunen finnas en resurs för timanställda fritidsledare i storleksordning motsvarande 0,75 heltidstjänst. Områdescheferna ansvarar efter samråd med ungdomskonsulenterna gemensamt för hur denna resurs skall fördelas i kommunen. Utöver ungdomskonsulenten skall i varje område finnas en 0.25 resurs med specifikt ansvar för fritidsklubbsverksamhet för yngre åldrar. Områdescheferna stöder fortbildning för anställd fritidspersonal och uppmuntrar deltagande i kurser, fortbildningsdagar etc.

För verksamheten för personer över 16 år skall finnas en ansvarig samordnare, samt mediakunnig kompetens, den senare lämpligtvis hämtad från gymnasieskolans personal.

Övrigt

En omorganisation av detta slag kan inte genomföras utan vånda och oförutsedda problem. Självfallet kommer justeringar över tiden att behöva göras i måldokument mm. Nämnden menar dock att fördelarna med den nya organisationen jämfört med att bibehålla nuvarande organisation i förminskad skala överväger nackdelarna. Av ekonomiska skäl är det nödvändigt med förändring. Nuvarande verksamhet är helt enkelt för kostsam. Om verksamheten skall förbättras kvalitetsmässigt är likaledes en förändring nödvändig. Om idéella krafter kan förmås att "ta över" en del av verksamheten är mycket vunnet i kvalitet och bredd i verksamheten.

Begreppet "fritidsgård" används inte längre. Nämnden menar att "fritidsgård" inte täcker in andemeningen i den verksamhet nämnden strävar efter att bedriva.

Förslag till kommentar till bildningsnämndens fritidsverksamhet för personer över 16 år

Nämnden menar att ungdom i gymnasieåldern kan hantera sin fritid i stort på egen hand. Ett visst stöd av vuxna krävs, liksom tillgång till lämpliga lokaler samt viss utrustning.

Det torde vara logiskt att ansvar för denna verksamhet läggs på gymnasieskolan. Naturligt är att man från gymnasieskolans sida bereder utrymme för att främst media-, estet- och barn och fritidsprogrammen involveras i arbetet att ge möjlighet för ungdomar i Leksand att skapa goda mötesplatser.

Verksamhet är igång med sitt centrum i g:a skolkontorets lokaler, byggd på till stor del idéella krafter.

Denna verksamhet stadfästes och ges ett uttalat och permanent stöd från nämnden. Nämnden menar att verksamheten är av en sådan kvalitet att den naturligt utgör en plattform för en framtida utveckling. Bildningsnämnden uttalar som sin målsättning att så långt den ekonomiska verkligheten tillåter stödja utvecklingsarbetet.

Bildningsnämnden undviker, i enlighet med vad som sägs i dess mål för verksamheten, att detaljstyra verksamheten, men påpekar att verksamheten för att erhålla stöd skall överensstämma med de uttalade målen för bildningsnämndens fritidsverksamhet. Ytterst önskvärt är att ungdomar ges möjlighet till att kommunicera och utbyta idéer på ett så brett plan som möjligt. Närradio och media i övrigt samt olika former av kulturyttringar skall stödjas.

En person som samordnar och fungerar som katalysator för de olika verksamheterna är nödvändig. Denna persons ansvar skall också omfatta att söka ekonomiskt stöd från andra än kommunen, exempelvis Ungdomsstyrelsen, allmänna arvsfonden etc, samt i övrigt vara ungdomarna behjälplig med ekonomiska frågor, projektansökningar etc.

Dessutom måste beaktas viss speciell verksamhet, exempelvis närradio och medieverkstad, som också kräver speciellt ansvarstagande och kompetens av teknisk och inte minst konstnärlig natur.

Konsekvenser av föreslagen omorganisation

– På minussidan, risker

Fritidsgårdsverksamheten i nuvarande lokalerna i Insjön, Siljansnäs och Cayen flyttas. Vad gäller Insjöns fritidsgård och Sockenstugan i Siljansnäs menar nämnden att verksamheten kan flyttas till hösten -96, verksamheten på Cayen borde kanske vara kvar under en övergångsperiod.

Ett antal erfarna timanställda fritidsledare kommer ej att kunna erbjudas fortsatt anställning av nämnden. Den kunskap och erfarenhet dessa besitter står inte längre till ungdomarnas förfogande på samma sätt som i dagsläget. Ungdomarna förlorar ett antal bekanta och omtyckta vuxna i verksamheten.

Mycket av verksamhetens framgång hänger på att **en** person, ungdomskonsulenten, fungerar väl i sitt arbete.

Om ungdomskonsulententens misslyckas med att involvera föräldrar och föreningsliv i verksamheten riskeras verksamheten på ett allvarligt sätt.

Nämndens direkta verksamhet snävas in vad avser målgrupp.

Förändringar i bekanta och invanda mönster ger regelmässigt upphov till obehag och irritation under ett övergångsskede, nämnden förutser att också denna förändring kommer att göra detta, vilket givetvis är negativt.

++ På plussidan, möjligheter

Verksamheten blir målstyrd och möjlig att utvärdera.

Verksamheten för ungdomar inlemmas i ett större sammanhang i området.

Möjligheterna för delaktighet och insyn i verksamheten för icke anställda ökar. Antalet personer som har möjlighet att påverka områdets fritidsverksamhet stiger.

Större ansvar måste läggas på ungdomar själva, på deras föräldrar, samt på idéburna krafter för att verksamheten skall fungera väl. Detta är mycket värdefullt.

Kostnaderna minskar.

Personal ges möjlighet att på heltid arbeta med fritidsfrågor i områdena, att ha överblick över hela områdets fritidsutbud. Utvecklingsarbete blir möjligt på ett helt annat sätt än tidigare, Kvalificerad fortbildning är lättare att erbjuda.

Ungdomar tränas till att inte lita till offentlig verksamhet för att hantera sin fritid. Egna initiativ och eget ansvar understödjes. Ungdomar, vana vid fritidskonsumtion, får hjälp att forma sin egen fritid, på egna villkor. Ungdomar uppmuntras att se värdet i att organisera sig i någon form av idéella föreningar, nyskapade eller redan etablerade.

Arbetsinstruktion för ungdomskonsulent i område

Ungdomskonsulentens övergripande vägledningsdokument är bildningsnämndens måldokument för fritidsverksamheten för åldersgruppen 13-16 år.

Ungdomskonsulenten lyder direkt under områdeschefen i det område fritidsledaren är placerad.

Ungdomskonsulentens tjänsteställe är högstadieskolan i området, men verksamhetsansvaret omfattar hela området.

Ungdomskonsulenten skall förlägga sin arbetstid så att minst 20 tim/vecka utgörs av direkt arbete tillsammans med ungdomar utanför skoltid. I samband med skolstart och skolavslutning ökas omfattningen av det direkta ungdomsarbetet.

Ungdomskonsulenten ansvarar för att en öppen verksamhet i överensstämmelse med vad som stipuleras i nämndens måldokument bedrivs kvällstid i området minst tre kvällar i veckan kl. 19 - 21.30. Därutöver ansvarar ungdomskonsulenten för att öppen verksamhet på helgtid bedrivs minst 1 helgdagskväll i månaden under skolterminerna. Den öppna verksamheten bedrivs huvudsakligen i områdets skollokaler.

Ungdomskonsulenten är arbetsledare för eventuella fritidsledare i området.

Ungdomskonsulenten söker aktivt stöd i området för att utöka verksamhetens öppethållande.

Ungdomskonsulenten skall samverka med föräldrar, elevvårdsteam, sociala myndigheter, polis etc. för att stödja ungdom i riskzon i området.

Ungdomskonsulenten omfattas av tystnadsplikt.

Ungdomskonsulenten skall aktivt och utan anmaning följa aktuell ungdomsforskning och -debatt.

Ungdomskonsulenten skall samverka med och stödja föreningslivet i området, och särskilt ungdomars föreningsverksamhet, hjälpa till vid bildande av nya ungdomsföreningar etc.

Ungdomskonsulenten skall vara ett stöd i ungdomarnas vardag.

Ungdomskonsulenten skall underlätta ungdomarnas skolgång och samverka med annan skolpersonal.

Ungdomskonsulenten står inte till förfogande som sjukvikarie för lärare eller fritidshemspersonal.